

**HIBNER, H.; KELLY, M. MAKING A COLLECTION
COUNT: A HOLISTIC APPROACH TO LIBRARY
COLLECTION MANAGEMENT. 3RD ED. CAMBRIDGE, MA;
KIDLINGTON: CHANDOS, 2023.**

Making a Collection Count (Učiniti knjižničnu zbirku brojevom i vrijednom) treće je izdanje knjige jedinstveno po svojoj usredotočenosti na kvalitetu zbirke, uključujući teme o najvećem mogućem iskorištavanju proračuna za knjižnične zbirke, reviziju knjižničnog fonda i prikupljanje/korištenje podataka i statistike o korištenosti zbirke. Osim razvoja zbirke, autorice problematiziraju životni ciklus zbirke uključujući ulogu stručnjaka koji je odgovoran za njezinu izgradnju. Kroz devet poglavlja te dva dodatka povezuju se različiti segmenti upravljanja knjižničnim zbirkama, kao što su selekcija, obrada, pohranjivanje na police, cirkulacija i pročišćavanje, a proširena je odjeljcima o načelima uključenosti, raznolikosti, jednakosti i pristupu. Knjiga sadrži korisne upute kako prikupiti i analizirati podatke koji se odnose na životni ciklus zbirke. Također se istražuju odnosi među zbirkama i drugim knjižničnim uslugama poput informacijsko-referalne usluge, programiranja i tehnologije. U knjizi se problematiziraju i aktualne teme poput epidemije koronavirusa i novih tehnologija te načina na koje te tehnologije mijenjaju odnos prema razvoju zbirke.

Prvo poglavlje, „Collection statements and policies“ (*Smjernice za politiku izgradnje zbirke*), usredotočuje se na opća načela upravljanja zbirkom za postizanje njezine kvalitete. Knjižnica je jedinstvena cjelina mnogih usluga koje se integriraju te treba pratiti kako svaki dio funkcionira u odnosu na cijelu instituciju. Knjižnična zbirka kao cjelina unutar knjižnice razvija se, mijenja i raste s vremenom, sve u svrhu toga da informacije sadržane u njoj budu dostupne za korištenje. U ovom poglavlju opisano je osam faza životnog ciklusa zbirke: odabir, nabava, obrada, pohrana, uporaba, pohrana na police, popravak/održavanje i otpisivanje ili zamjena. Svaka je faza prilika za pregled zbirke i praćenje njezine kvalitete. Razumijevanje onoga što se događa u svakoj fazi ključ je za donošenje optimalnih odluka za knjižnicu.

Drugo poglavlje nosi naslov „Life cycle of a collection“ (*Životni ciklus zbirke*) i središnji je dio knjige. Pažljivo dokumentiranje i analiza tijeka rada knjižnice koje osoblje slijedi kako bi obavljalo svoj posao važan su aspekt kontrole

kvalitete jer stvaraju kanale za komunikaciju, dublje razumijevanje rada knjižnice izvan vlastitog radnog prostora te veću učinkovitost i točnost. Raščlanjivanje funkcija više odjela i zaposlenika rasvjetljava neučinkovitosti i doprinosi kvaliteti knjižničnih procesa. Temeljito razumijevanje radnih procesa unutar knjižnice može uštedjeti resurse i poboljšati učinkovitost.

Treće poglavlje, „Collection metrics“ (*Pokazatelji zbirke*), pokazuje kako se integriranim knjižničnim sustavom (ILS), koji se ponekad naziva i *automatizirani sustav* ili *sustav upravljanja knjižnicom* (LMS) može pronaći mnoštvo podataka. Fokus je na mjerenjima ili načinima na koje je moguće mjeriti zbirku i njezinu upotrebu. Uobičajena mjerenja u knjižnicama uključuju brojno stanje, starost zbirke i korištenje zbirke. To poglavlje također opisuje kako provesti reviziju zbirke da bi se vidjelo postoji li stopa pogreške kataložnih zapisa u integriranim knjižničnim sustavima koja ukazuje na značajnije probleme. Također statistički podaci korisni su prilikom revizije i otpisa.

Četvrto poglavlje naslovljeno „Physical inventory“ (*Revizija knjižničnog fonda*) ukazuje na to da su potrebni pouzdani podaci kako bi se mogla procijeniti kvaliteta zbirke. Jedan od načina za provjeru zbirke jest provođenje redovite revizije. Tijekom revizije svaka se fizička jedinica provjerava prema svom zapisu i prema izvještaju integriranog knjižničnog sustava. Novi popis, usklađen s početnim i s unesenim ispravcima, može postati dio tekućeg upravljanja zbirkama. Uključivanje mobilnih aplikacija u postupak revizije čini proces praktičnijim. Također RFID-tehnologija može ubrzati samu reviziju, ali prijeko je potrebno provjeriti i fizičko stanje svakog primjerka u zbirci.

U petom poglavlju naslovljenom „Statistics“ (*Statistika*) raspravlja se o korištenju zbirke, prosječnoj starosti i stopama korištenja. Te statistike stavljaju se u kontekst, poput vremenskog okvira, kako bi se osigurala pouzdanost i točnost. S tim podacima može se lakše postići određivanje prioriteta i donošenje strateških odluka o upravljanju zbirkom s obzirom na specifične materijale i raspodjelu resursa.

Poglavlje šest, „Weeding“ (*Pročišćavanje*), govori o postupku ponovnog odabira građe, no ovaj put sa svrhom uklanjanja iz zbirke one građe koja više nije aktualna, odnosno pročišćavanja građe koja više ne služi poslanju i ciljevima knjižnice. S vremenom građa stari i postaje istrošena te više ne zadovoljava kriterije navedene u politici upravljanja zbirkama knjižnice. Voditelji zbirki često navode mnoge izgovore zašto ne pročišćavaju svoje zbirke, dok bi pročišćavanje trebalo biti kontinuirano kako bi održalo korak s vremenom. Preporuke za pravilno i odgovorno zbrinjavanje otpisane građe uključuju recikliranje, prodaju rabljenih knjiga, sustave pošiljaka i programe prijenosa. Plan pročišćavanja koji je transparentan i uvažava aspekte velikog projekta pročišćavanja prihvatit će i osoblje i osnivač.

Poglavlje sedam, „Collection organization“ (*Organizacija zbirke*), daje pogled na ulogu fizičkih prostora knjižnice. Raspored zgrade, prostora i smještaja pojedinih zbirke utječe na njihovu upotrebu. U zgradi s više etaža drugačija je organizacija poslovanja i raspored knjižnične zbirke od knjižnice na jednoj razini. Zbirke moraju biti prilagođene korisniku, treba se uzeti u obzir tijekom rada osoblja, kao i raznolikost formata u knjižničnim zbirkama. Ostale organizacijske strategije zbirke uključuju odgovarajući smještaj na policama i korištenje alternativnih sustava klasifikacije, oznaka i vizualizacije, čime se korisnicima približava građa koja im je potencijalno zanimljiva. Promjena u bilo kojem od tih područja utječe na druge faze životnog ciklusa zbirke.

Poglavlje osam naslovljeno je „Collection budgets“ (*Proračuni za zbirke*) i govori o proračunu knjižnice. Sve knjižnice moraju poslovati unutar ograničenih resursa. Nijedna knjižnica nema neograničen prostor ili sredstva i zato je kontrola troškova neophodna. Mnoge američke knjižnice koriste vanjske dostupne resurse za obradu, odabir i druge dijelove životnog ciklusa kao odgovor na ta ograničenja. U poglavlju se daju savjeti kako najbolje iskoristiti proračun za nabavu građe. Donacije, potpore i drugi, alternativni izvori financiranja mogu biti korisne proračunske strategije. Budući da sve što radimo proizlazi iz stavljanja informacija na raspolaganje nekom za korištenje, moraju se pronaći alternativni načini pribavljanja tih informacija, poput pregovaranja s dobavljačima i dijeljenja resursa među knjižnicama.

Posljednje, deveto poglavlje nosi naslov „Everything is connected“ (*Sve je povezano*) i sažima ideju cjelovitog knjižničnog okruženja. Sve knjižnične usluge prepletene su i međusobno utječu jedna na drugu. U tom poglavlju naglašena su četiri specifična knjižnična resursa i opisane su njihove veze: osoblje, zbirka, vještine i tehnologija. Kvalitetna zbirka postiže se kada osoblje knjižnice razumije svrhu zbirke jer se uklapa u širu sliku misije knjižnice.

Priručnik sadrži dva dodatka koja se odnose na politiku upravljanja zbirkama narodnih knjižnica i visokoškolskih knjižnica. Zastupa se ideja da je misija knjižnice dijeliti resurse sa svrhom stvaranja povezanosti i prilika za cijelu zajednicu. Oba dodatka pružaju smjernice za upravljanje knjižničnom zbirkom, uključujući kriterije za nabavu (prostor, format, cijenu, dostupnost), evaluaciju, održavanje i otpisivanje.

Knjiga je namijenjena knjižničnom osoblju koje se bavi procesima izgradnje i upravljanja zbirkom, a može koristiti također studentima knjižničarstva i informacijskih znanosti. Sadrži praktične primjere za različite vrste knjižnica – narodne, visokoškolske, školske i specijalne. Nakon svakog poglavlja nalaze se bibliografske bilješke.

Ana Bakarić
ana.bakaric@kgz.hr